

Situační zpráva o vývoji digitalizace vysílání Českého rozhlasu

Český rozhlas v současné době vysílá své programy prostřednictvím sedmi různých distribučních platform a to jak analogových (FM, střední vlny AM, dlouhá vlna AM), tak digitálních (DVB-T terestrický televizní multiplex České televize, DVB-S volně přístupné satelitní vysílání využívané i jako záložní distribuce, Internet a DAB+). K distribučním možnostem přistupujeme na základě principu technologické neutrality, což znamená, že podporujeme každou platformu, která efektivně dopraví náš program k posluchači. Dominantní platformou rozhlasového vysílání je stále analogové vysílání FM v pásmu VKV. To je ale již zcela zaplněné a neumožňuje žádný rozvoj. Nemohou zde vznikat další stanice, další obsah či doprovodné služby ani se nemůže zvyšovat pokrytí, které je v mnoha případech nedostačující. Brání tomu jeho fyzikální podstata. Chceme-li umožnit další rozvoj rozhlasového vysílání v obecném smyslu slova, není jiná možnost než jej digitalizovat. Jak již bylo uvedeno, Český rozhlas aktivně využívá všech dostupných digitálních technologií. Zároveň pečlivě sledujeme a testujeme i všechny nové trendy a vizionářské náznaky budoucích možností v šíření a distribuci rozhlasového signálu, jako třeba DVB-T2 Lite, Multimedia Broadcast Multicast Services v sítích 4G, hybridní rádio atd. V současné chvíli existuje jediná digitální platforma, která splňuje všechny požadavky pro široké využití a tou je DAB+. Tato technologie je již dostatečně vyzrálá a v řadě evropských zemí je v provozu mnoho let. Existuje široká nabídka cenově dostupných přijímačů. Je dostatečně robustní pro případy krizových situací a co je pro veřejnoprávní vysílání nejdůležitější, umožňuje univerzální dostupnost, resp. vysílání je „free to air“ bez návaznosti na povinnost posluchačů placení třetím osobám.

S vědomím důležitosti problematiky digitalizace pro celou společnost i s vědomím své nezastupitelné role, o které hovoří i Zákon o ČRo, být průkopníkem nových vysílacích technologií, věnuje Český rozhlas digitalizaci rozhlasového vysílání maximální péči a pozornost. Věnuje se jí dlouhodobě a systematicky. Po přípravném období, které jsme zakončili vytvořením a publikováním podrobné digitální koncepce, jsme před téměř dvěma lety zahájili ve spolupráci s Českými Radiokomunikacemi a za podpory Českého telekomunikačního úřadu významný projekt, označovaný jako „DAB Praha“. Experimentální vysílání DAB+ ze Žižkovského vysílače v Praze, které technicky i programově představuje model finální podoby DAB je oceňováno jak posluchači, tak odborníky a má i velmi pozitivní mezinárodní ohlas. Jeho cílem bylo otestovat v praxi vše potřebné a předvést posluchačům i profesionálům jak bude vysílání vypadat. Neexistence legislativního rámce pro DAB vysílání ani jinou než experimentální formu neumožňovala. Nutno dodat, že příslušná legislativa pro DAB ani státní koncepce jeho dlouhodobého rozvoje bohužel neexistuje stále.

V květnu 2015 zveřejnil Český telekomunikační úřad materiál s názvem „Strategie správy rádiového spektra“. Ten schválila vláda ČR a rozpracovala jej do úkolů. Úkol ve znění „Vypracovat strategii digitalizace Českého rozhlasu“ uložila Ministerstvu kultury s termínem 31. 12. 2015. Během druhého pololetí 2015 pak Ministerstvo kultury vytvořilo odbornou skupinu zástupců RRTV, ČTÚ, MPO, MK a ČRo. Tato skupina se pravidelně

scházela a postupně vyjasňovala jednotlivé body a otázky. Český rozhlas předeslal, že je na digitalizaci připraven a že je schopen rozjezdovou fází zahájit prakticky okamžitě a to i v rámci vlastních finančních prostředků. Navrhovali jsme, aby veřejnoprávnímu rozhlasu byl přidělen samostatný multiplex (jeden ze třech aktuálně zkoordinovaných). Rozhlas se při tom odvolával na stejnou praxi u České televize a taktéž na stejný postup u všech evropských zemí, kde se digitalizace (DAB) vysílání rozjelo (mapy a zdroje z EBU byly poskytnuty Ministerstvu kultury). Český rozhlas poskytl jak Ministerstvu kultury, tak celé této expertní skupině veškeré materiály, které byly požadovány a nad rámec také i veškeré materiály, které měl k dispozici a které mohly pomoci při plnění tohoto úkolu.

Vládou stanovený termín pro vypracování „Strategie digitalizace Českého rozhlasu“ 31.12.2015 nebyl ze strany Ministerstva kultury bohužel dodržen a byl posunut nejprve na 31.3.2016 a následně na 30.6.2016. V posledních měsících pak zástupci Ministerstva kultury dali během projednávání najevo obavu o dopad na sektor soukromých rádií a přizvali k jednání této komise o „Strategii digitalizace Českého rozhlasu“ i zástupce soukromých vysílatelů. Český rozhlas jasně deklaroval a deklaruje, že svými kroky v digitalizaci nechce získat zvýhodnění oproti privátnímu sektoru. Snaží se jen dostát své zákonné povinnosti a toho, co od něj společnost oprávněně očekává. Opakovaně také vybízíme zástupce soukromých rádií ke spolupráci a nabízíme know-how získané v tomto procesu všem účastníkům trhu.

Ministerstvo kultury následně navrhlo odložit přípravu celé této „Strategie digitalizace Českého rozhlasu“ až do roku 2022, tedy o pět let. Povolení ČTÚ k experimentálnímu vysílání v rámci projektu „DAB Praha“ ale vyprší na konci tohoto roku (2016) a nelze na jeho bázi dále dlouhodobě fungovat. Navíc takové vysílání nelze z legislativních důvodů účinně komunikovat a má řadu dalších podstatných omezení, především pro posluchače a všechny, kteří se na něm podílí. Český rozhlas proto navrhl Ministerstvu kultury, aby směl alespoň po dobu oněch odsunutých pěti let provozovat veřejnoprávní DAB multiplex a následně se přizpůsobit finální státní digitální koncepci, která má vzniknout v roce 2022.

Na konci června 2016 zformulovalo Ministerstvo kultury svojí verzi „Strategie digitalizace Českého rozhlasu“, kterou jsme již neměli možnost komentovat ani jsme jí neostali k nahlédnutí. Přestože jsme prosili, abychom se stali připomínkovacím místem, jelikož je dokument primárně o Českém rozhlase a jelikož budeme projekt i financovat bez navýšení zdrojů, bohužel se tak nestalo.

V srpnu 2016 byl dokument „Strategie digitalizace Českého rozhlasu“ schválen vládou ČR. Dokument sice zahrnul náš návrh na pilotní přechodný multiplex DAB. Obsahuje nově ale také omezení pro obsah tohoto multiplexu, které Českému rozhlasu umožňuje zařadit jen ty svoje programy, které již vysílá v rámci analogového vysílání FM. Tento postup je zcela v rozporu se snahou o rozvoj této nové platformy, protože bude chybět motivace posluchačů. Ta je všude v Evropě tažena novým obsahem. Český rozhlas takový obsah má. Některé z našich digitálních stanic již vysíláme deset let. Zcela chápeme, že pokud bude přechodný multiplex zatím pouze jeden, musí se o něj obě části duálního systému podělit. Logické by tedy bylo vyčlenění kapacity tohoto multiplexu pro privátní i veřejnoprávní sektor. Obsahové omezení má ale destruktivní účinky s dopadem nejen na rozhlasové vysílání ale i do návazných oborů (operátoři, prodejci

elektroniky, automobilky atd.). Hrozí totiž reálné nebezpečí, že multiplex zůstane z poloviny nebo i více prázdný, přestože nový obsah existuje.

Přes všechna negativa má vládou schválená koncepce alespoň jedno pozitivum. Umožňuje totiž odstartovat řádné digitální vysílání DAB v České republice a začít využívat kmitočty, které s postupem času, tak jak okolní země rozšiřují své DAB vysílání, ztrácejí hodnotu, resp. technickou kvalitu. V současné době řešíme právní analýzu tohoto usnesení vlády („Strategie digitalizace Českého rozhlasu“) a jeho implementaci v Českém rozhlasu tak, abychom v souladu s ním mohli zahájit řádné vysílání DAB.

Stanovisko Českého rozhlasu vystihují slova generálního ředitele René Zavorala: „Jsem rád, že se vláda digitalizací jako takovou zabývá a že byl schválen návrh, který je alespoň dílčím krokem v této oblasti. Pracovní skupina, která návrh připravovala, nicméně nezohlednila připomínky ČRo, na rozdíl od připomínek komerčních rádií. Chceme tedy nadále o koncepci digitalizace diskutovat. Naším cílem je rychlý a efektivní rozvoj rozhlasového vysílání. Chceme být v tomto ohledu lídrem a nabízet našim posluchačům co nejpestřejší obsah a co nejlepší služby.“

Zpracoval:

Ing. Karel Zýka, ředitel Techniky
v Praze dne 21. 10. 2016